

covišti ve Francii, Anglii, Spojených státech amerických nebo na Slovensku. Jeho publikační aktivita zahrnuje více než 250 původních článků, 20 dalších publikací včetně kapitol v knihách, více než 190 abstraktů a více než 2 500 citací (bez autocitací). Akademie věd ČR mu v r. 2008 udělila čestnou oborovou medaili Jana Evangelisty Purkyně za zásluhy v biomedicínských vědách.

• Ing. Vladimír Nekvasil, DrSc.

Významně přispěl k poznání fyziky pevných látek a zasloužil se o koncepční a organizační budování vědy v českých zemích po sametové revoluci. Aspiranturu završil v Ústavu fyziky pevných látek ČSAV v r. 1973, v r. 1988 zde byl jmenován vedoucím vědeckým pracovníkem. Dnes v tomto ústavu, nyní Fyzikální ústav AV ČR, pracuje na částečný úvazek. Ve výzkumu se zaměřil převážně na fyzikální vlastnosti magnetických oxidů, zejména v souvislosti s vysokoteplotní supravodivostí a magnetoelektrickými jevy.

Po r. 1989 se plně zapojil do vytváření vědní politiky, která by umožňovala výzkumným pracovníkům uplatnit jejich vědecký potenciál a stát se rovnoprávnými účastníky evropské a světové akademické obce. V r. 1994 a opakovaně v r. 1996 byl předsedou Vědecké rady Fyzikálního ústavu AV ČR, v období let 1994–97 působil tamtéž ve funkci předsedy Atestační komise a Komise pro nápravy křivd. Největší zásluhy má za svou vysoce odbornou, koncepční a obětavou činnost v Akademické radě Akademie věd ČR. V letech 2001–05 byl místopředsedou AV ČR pro I. vědní oblast a v letech 2009–13 v Akademické radě odpovídal za integraci do evropského výzkumu. Kromě péče o pracoviště I. vědní oblasti sehrál V. Nekvasil rozhodující úlohu při přípravě a dojednávání nových zákonů o výzkumu a vývoji, zejména legislativy pro veřejné výzkumné instituce.

V první řadě mu šlo vždy o českou společnost a vědu. Snažil se jednat v jejich prospěch na domácí půdě jako člen orgánů Akademie věd ČR, Rady obranného vý-

zkumu Ministerstva obrany ČR, Rady pro bezpečnostní výzkum Ministerstva vnitra ČR, a zejména pak jako člen Rady pro výzkum, vývoj a inovace (2001–09), kdy volal po nápravě této Rady, ale též na mezinárodní půdě v odborných grémiích Evropské unie, NATO či Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Jeho cílem byla funkční vědní politika i spolupráce AV ČR s vysokými školami a s průmyslovou sférou.

„Člověk se při takových příležitostech zamyslí, co bylo či nebylo důležité,“ uvedl Vladimír Nekvasil při přebírání medaile. „Napadají mě dvě věci. Především osobnost dr. Svatopluka Krupičky, v jehož stínu jsme za minulého režimu mohli v Ústavu fyziky pevných látek klidně pracovat, osvobození od politických tlaků,“ zdůraznil. Druhou takovou věcí byl příchod na ústředí AV ČR: „Našel jsem zde tým, pro který byla radost pracovat.“

Více na www.avcr.cz

Čestné oborové medaile Akademie věd ČR získali čtyři význační vědci

Předsedkyně Akademie věd České republiky prof. RNDr. Eva Zažímalová, CSc., předala v pondělí 1. července 2019, za účasti dalších představitelů vedení AV ČR, zástupců akademických ústavů a hostů, čestné oborové medaile vynikajícím vědeckým osobnostem. Čestnou oborovou medaili Františka Křížáka za zásluhy v oblasti technických věd a za realizaci výsledků vědeckého výzkumu obdržela Ilona Müllerová, čestnou oborovou medaili Gregora Johanna Mendela za zásluhy v biologických vědách převzal botanik Jan Kirschner a ekolog Marcel Rejmánek. Fyziolog František Kolář byl oceněn čestnou oborovou medailí Jana Evangelisty Purkyně za zásluhy v biomedicínských vědách.

• Ing. Ilona Müllerová, DrSc.

Dlouhodobá pracovnice Ústavu přístrojové techniky AV ČR, kde nyní působí v druhém funkčním období jako ředitelka. Na vývojových pracích se zde podílela již po dobu svého studia na Vysokém učení technickém v Brně. Poté se zabývala návrhem a realizací elektronických obvodů pro elektronově optické systémy elektronových mikroskopů.

„Pokud se v technických vědách, silně mužském prostředí, objeví žena, nezřídka to bývá velmi silná a výrazná osobnost. A to je přesně příklad paní doktorky Müllerové,“ uvedl při laudatiu kolega laureátky z Ústavu přístrojové techniky a člen Akademické rady AV ČR prof. Ing. Josef Lazar, Dr.

Počátkem 90. let 20. století vytvořila Ilona Müllerová koncepci nového nekonvenčního principu v elektronové mikroskopii – zobrazování tzv. pomalými elektrony. Metoda má řadu unikátních výhod zejména, ale nejen pro uživatele z oblasti medicíny a věd o živé přírodě. Vyvinula nový typ mikroskopu, který se postupně prosadil u všech předních světových výrobců elektronových mikroskopů. Dnes je standardní součástí jejich nabídky. „Ústav přístrojové techniky je tak přímo ztělesněním konceptu socioekonomické relevance výzkumu,“ upozornil J. Lazar. „Ze zdejšího výzkumu na poli elektronové optiky vzešly tři velmi úspěšné firmy, které jsou světovými lídry.“

- 1 Iloně Müllerové (uprostřed) předala čestnou oborovou medaili předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová, spolu s členem představenstva Akademické rady AV ČR, místopředsedou pro I. vědní oblast Janem Řídkým.
- 2 Oceněný Jan Kirschner (vpravo) s kolegou z Botanického ústavu AV ČR Zdeňkem Kaplanem

I. Müllerová vyjádřila po převzetí medaile hrdost na to, že pracuje v Akademii věd již od r. 1973. „Akademie věd je skutečně nadstandardní instituce. Vždy, když jsem tady šla po těch schodech nahoru, jsem byla pyšná, že jsem zde zaměstnaná.“

● **doc. RNDr. Jan Kirschner, CSc.**

Jeden z čelných představitelů české taxonomické školy. Jeho hluboký zájem o rostliny z čeledi sitinovitých (*Juncaceae*), který se datuje od diplomové práce, se rozvinul ve vedení širokého mezinárodního kolektivu při zpracování čeledi pro dílo *Flora of the World* (vyšlo ve třech dílech v letech 2002–03). Druhým okruhem rostlin, kterému se věnuje ve spolupráci s Janem Štěpánkem, jsou pampelišky (*Taraxacum*), včetně skupin např. z Kavkazu, Himálají, Střední Asie nebo Číny. Otisk jejich bádání, ať už z terénu, herbáře, nebo výsledky kultivací a experimentů, je součástí většiny moderních flór a klíčů v Eurasii.

Přínos ve výzkumu diversity v rámci celého světa vyzdvihl v laudatiu Mgr. Zdeněk Kaplan, Ph.D., z Botanického ústavu AV ČR, kde laureát pracuje od r. 1979 a v letech 2003–12 zde byl ředitelem. „Práce na monografii trvá mnoho let, někdy i celý profesní život. Potom jsou ale takové monografie velmi ceněné a používané po desetiletí,“ zdůraznil Z. Kaplan. Jan Kirschner má na kontě objev a popis přibližně 240 druhů nebo jiných taxonů a podílel se i na zpracování řady rodů v Květeně ČR a v Klíči ke květeně ČR.

Jan Kirschner při přebírání ceny připomněl výročí 150 let od publikace Mendelovy práce o ječměnkách. „Mendel při pokusech s ječměnkami zjistil, že tady jeho pravidla univerzálně nefungují. Ale oproti obecnému přesvědčení, že byl zkrúšen, z jeho dopisů vyplývá, že tím byl naopak nadšen. A to je inspirace pro nás: když naše pravidla nefungují, je to skvělé, máme nad čím bádát.“

● **prof. RNDr. František Kolář, CSc.**

Přední odborník v oblasti fyziologie a patofyziologie kardiiovaskulárního systému. Po nástupu do Fyziologického ústavu (FGÚ) Akademie věd, od nějž v r. 2018 uplynulo 35 let, se intenzivně zabýval zejména vývojovou kardiologií a jeho práce významně

pomohly charakterizovat úlohu humorální regulace v časném postnatálním vývoji vápníkové homeostázy a kontraktilní funkce srdce. Laudátor, špičkový experimentální kardiolog prof. MUDr. Bohuslav Ošťádal, DrSc., představil oceněného jako „druhdy žáka, později kolegu, nyní vlídného nadřízeného a především vzácného přítele“. „Na Františkovi jsem si vždycky vážil vynikajících odborných znalostí a schopnosti integrovaného pohledu na sledovanou problematiku – skutečně od molekuly až k lůžku pacienta.“

F. Kolář absolvoval četné dlouhodobé stáže v Kanadě, Skotsku a Belgii. V posledních desetiletích se zabývá především molekulárními mechanismy, které podmiňují odolnost chronicky hypoxického srdce k poškození vyvolanému akutní okluzí koronární arterie. Od r. 2005 je vedoucím oddělení vývojové kardiologie FGÚ. Již dlouhou dobu také působí v odborných společnostech na mezinárodní úrovni. Od r. 2006 je editorem kardiiovaskulární sekce prestižního časopisu *Acta Physiologica* a členem redakčních rad *Experimental Biology and Medicine* a *Physiological Research*. „Je nepochybné, že prof. Kolář patří v současné době k několika málo experimentálním kardiologům, kteří důstojně reprezentují českou vědu v zahraničí,“ shrnul B. Ošťádal.

„Medaile se jménem Jana Evangelisty Purkyně je velikým oceněním pro každého fyziologa,“ uvedl v poděkování F. Kolář.

3 Čestná oborová medaile J. E. Purkyně byla udělena Františku Kolářovi (uprostřed). Na snímku s Evou Zažimalovou a Zdeňkem Havlasem

4 Oceněný ekolog Marcel Rejmánek

5 Čestné oborové medaile laureátů.

Snímky J. Landergotta, AV ČR

● **RNDr. Marcel Rejmánek**

Klíčová osobnost mezi českými ekology. To, že Česká republika obsazuje přední místa na světě v počtu publikací v rostlinné ekologii, je i jeho zásluha. Většina autorů těchto publikací jsou buď jeho žáci, nebo badatelé jeho působením ovlivnění. Jak uvedl laudátor, prof. RNDr. František Krahulec, CSc., „nejméně tři Markem silně ovlivnění jsme přímo tady v sále“.

Jméno M. Rejmánka je nejvíce spojeno s ekologií invazí. Zde jako jeden z prvních použil kvantitativní komparativní přístup k dávné otázce invazní ekologie, totiž predikci invazního potenciálu cizorodých druhů. V 70. a 80. letech 20. století, v době normalizační stagnace, Rejmánek na katedře botaniky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze a v Entomologickém ústavu Akademie věd v Českých Budějovicích vytvořil ostrůvek svobodného a kritického myšlení, diskuze a důkladného studia moderní kvantitativní ekologie. České vědce, jejichž nadšení pro tento interdisciplinární obor probudil, pak podporoval i z Kalifornské univerzity v Davisu, kam v druhé polovině 80. let odešel.

„Jsem rád, že mohu Markovi nejen za sebe, ale i za ostatní vděčně takto veřejně za vše poděkovat,“ řekl F. Krahulec, kterého s Marcellem (Markem) Rejmánkem pojí přátelství úctyhodných 55 let.

„Je to pro mě velká pocta a vůbec si to nezasloužím, protože zkoušku z genetiky u docenta Nečáskas jsem tehdy udělal – jak se říká – s odřeným hřbetem,“ vzpomínal s humorem oceněný vědec. „Když jsem včera příbuzným vysvětloval, co mě dnes v Akademii věd čeká, dostal jsem od švagrové knihu Mendelův trpaslík, zřejmě abych se to tedy konečně doučil.“

„Nemám nejmenších pochyb, že medaile jsou v dobrých rukou,“ uzavřela gratulaci oceněným Eva Zažimalová a popřála všem laureátům štěstí, zdraví a radost z další práce.